

Sygn. akt VIII U 1116/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia (del.) Anna Capik-Pater
Protokolant	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2019 r. w Gliwicach

sprawy S. S. (1) (S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o uchylenie decyzji i przeliczenie świadczenia

na skutek odwołania S. S. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 7 maja 2019 r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie;

2. wniosek o przeliczenie świadczenia z dnia 17 kwietnia 2019r. z pominięciem przepisu artykułu 25 ust. 1 b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z..

(-) sędzia del. Anna Capik-Pater

Sygn. akt VIII U 1116/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 maja 2019 roku – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. , w związku ze skargą o wznowienie postępowania z dnia 17 kwietnia 2019r. i wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalno rentowego – odmówił ubezpieczonej S. S. (1) uchylenia decyzji z dnia 27 lutego 2014r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa.

W uzasadnieniu decyzji podano, że zgodnie z art. 145a § 1 k.p.a. można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja; natomiast § 2 stanowi, że w sytuacji określonej w § 1 skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Nadto, zgodnie z art. 146 § 1 k.p.a. uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145

§ 1 pkt 1 i 2 nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło dziesięć lat, zaś z przyczyn określonych [...] w art. 145a [...], jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat; natomiast § 2 stanowi, że nie uchyla się decyzji także w przypadku, jeżeli w wyniku wznowienia postępowania mogłaby zapaść wyłącznie decyzja odpowiadająca w swej istocie decyzji dotychczasowej. Zgodnie z art. 151 § 2 k.p.a. w przypadku, gdy w wyniku wznowienia postępowania nie można uchylić decyzji na skutek okoliczności, o których mowa w art. 146, organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji.

Organ rentowy powołując się na przepisy art. 146 kpa i art. 151 par. 2 kpa podał, że od doręczenia decyzji z dnia 27 lutego 2014r. roku upłynęło 5 lat i nie istnieje możliwość jej uchYLENIA. W związku z tym organ rentowy stwierdził jedynie wydanie decyzji z naruszeniem prawa.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 7 maja 2019 roku, domagając się jej zmiany poprzez przeliczenie wysokości emerytury z powszechnego wieku na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Zakład Ubezpieczeniowy Społecznych Oddział w Z. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Ubezpieczona S. S. (1) urodziła się (...)

Decyzją z dnia 8 grudnia 2008r. - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia (...), to jest w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego 55 lat.

Prawo do emerytury ubezpieczona nabyła na podstawie art. 46 w związku z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst Dz.U. z 2016 roku, poz. 887) .

Wysokość emerytury obliczona została zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS..

Decyzją z dnia 27 lutego 2014r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 24 lutego 2014r. - z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Wysokość emerytury obliczona została przy zastosowaniu art. 25 ust. 1 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS zgodnie z którym podstawę obliczenia emerytury , o której mowa w art. 24 ustawy emerytalnej ustalonej zgodnie z ust. 1 – pomniejsza się o sumę kwot pobranych emerytur.

Organ rentowy zawiesił emeryturę z powszechnego wieku emerytalnego, bowiem świadczenie emerytalne dotychczas wypłacane było wyższe.

Od decyzji tej ubezpieczona nie wniosła odwołania.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 roku w sprawie P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2017 roku, w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 roku kobiet, które przed 1 stycznia 2013 roku nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji RP.

Wyrok Trybunału został opublikowany w dnia 21 marca 2019 roku w Dz.U. z 2019 roku, poz. 539.

Trybunał Konstytucyjny zbadał kwestię dopuszczalności posłużenia się przez ustawodawcę mechanizmem obliczania podstawy emerytury powszechnej z potrąceniem kwot wcześniejszej emerytury pobieranej przez ubezpieczonych wobec kobiet urodzonych w 1953 roku i jego zgodności z art. 2 Konstytucji.

Trybunał wskazał, że uprawnienie do wcześniejszego przejścia na emeryturę wynikające z art. 46 w związku z art. 29 ustawy emerytalnej było – w warunkach reformy z 1999 roku – jednym ze szczególnych rozwiązań ustawowych. Stanowiło element łagodzący przechodzenie do nowego systemu emerytalnego dla osób, które ukończyły wiek co najmniej 50 lat, a przy tym legitymowały się wieloletnim stażem zawodowym.

Badając zgodność art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej z art. 2 Konstytucji i z wyrażoną w tym przepisie zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, Trybunał uwzględnił, że kobiety, które zdecydowały się skorzystać z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę nie wiedziały – w chwili podejmowania tej decyzji – o konsekwencjach, jakie ta decyzja będzie miała w odniesieniu do ich przyszłego świadczenia, czyli emerytury uzyskiwanej po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Osoby te decydowały się na wcześniejszą emeryturę ufając, że państwo nie zmieni reguł jej postrzegania w odniesieniu do powszechnego świadczenia emerytalnego. Tymczasem reguły te zostały zmodyfikowane, nie dając ich adresatom możliwości stosownej reakcji.

Trybunał podkreślił, że to z mocy wyraźnego postanowienia ustawodawcy modyfikacja systemu emerytalnego nie objęła tej grupy kobiet, jeżeli spełniały warunki przejścia na wcześniejszą emeryturę i z możliwości takiej skorzystały. Tym samym stworzył on dodatkowe gwarancje realizacji uprawnień emerytalnych według zasad starego systemu. Z uwagi na to, że uprawnienia te z założenia miały charakter przejściowy – obowiązujący do czasu ich wygaśnięcia – nastąpiło niejako wzmocnienie usprawiedliwionego przekonania tych kobiet, że ustawodawca nie wycofa się z ich realizacji oraz, że nie będą miały do nich zastosowania nowe uregulowania.

Trybunał podkreślił, że podejmowanie przez ubezpieczonych decyzji o przejściu na wcześniejszą emeryturę nie może wiązać się z pozostawaniem w niepewności co do ukształtowania ich sytuacji prawnej w przyszłości, jeżeli jest konsekwencją decyzji podjętych w oparciu o obowiązujący stan prawny. Rozpoczęcie realizacji prawa do wcześniejszej emerytury, która bezpośrednio wpływa na wysokość emerytury powszechnej – w oparciu o zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – stanowi podstawę uzasadnionego oczekiwania, że ustawodawca nie zmieni w sposób niekorzystny „reguł gry” w stosunku do osób korzystających ze swoich uprawnień na zasadach wskazanych w ustawie. Nie będzie tym samym pułapką dla tych, którzy w zaufaniu do obowiązującego prawa, określającego w dodatku horyzont czasowy wypłacanych świadczeń i zasad ich realizacji, skorzystali ze swoich uprawnień.

Trybunał podkreślił, że racjonalnie działający ustawodawca powinien uwzględnić łącznie z tym skutki w sferze finansów publicznych, których planowanie w systemie świadczeń emerytalnych musi obejmować statystyczny okres długości życia tych osób po przejściu na emeryturę. Zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa wyklucza możliwość formułowania obietnic bez pokrycia bądź nagłego wycofywania się przez państwo ze złożonych obietnic lub ustalonych reguł postępowania. Stanowi to bowiem niedopuszczalne nadużywanie pozycji przez organy władzy względem obywateli. Dotyczy to w szczególności sytuacji, w której obywatel, układając swoje interesy, podejmuje decyzje dotyczące długiej perspektywy czasu i przewiduje jej konsekwencje na podstawie obowiązującego stanu prawnego. Zmiana tego stanu oznacza wówczas zaskoczenie, którego w danych okolicznościach nie mógł przewidzieć, a tym samym dostosować się do nowej sytuacji, w sposób, który nie wywrze negatywnych konsekwencji w sferze jego uprawnień.

Dnia 17 kwietnia 2019 roku ubezpieczona wniosła skargę o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 roku w sprawie P 20/16.

Zaskarżoną decyzją z dnia 7 maja 2019r. - organ rentowy odmówił ubezpieczonej uchylecia decyzji z dnia 27 lutego 2014r. i jednocześnie stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa.

Ubezpieczona nie zgodziła się z decyzją i wniosła odwołanie, domagając się jej zmiany i przeliczenia emerytury bez dokonanych potrąceń zgodnie z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta organu rentowego. Stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie.

Wskazać należy, iż przedmiotem niniejszego postępowania jest:

- a) dopuszczalność wznowienia postępowania o prawo do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego zakończonego prawomocną decyzją ,
- b) dopuszczalność przeliczenia wysokości emerytury na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 20/16.

Uznać należało, iż organ rentowy prawidłowo zastosował normy prawne zawarte w art. 146 § 1 k.p.a. i art. 151 § 2 k.p.a. w związku z art. 124 ustawy emerytalnej.

Zgodnie bowiem z art. 146 § 1 k.p.a. uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 1 i 2 nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło dziesięć lat, zaś z przyczyn określonych [...] w art. 145a [...], jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat.

Treść art. 146 § 1 k.p.a. wskazuje w sposób jednoznaczny, że upływ określonych w nim terminów, jako negatywna przesłanka uchylenia w trybie wznowieniowym decyzji, jest bezwarunkowy, tj. niezależny od okoliczności, które to spowodowały (wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 czerwca 1999 roku, w sprawie IV SA 1018/97 oraz z dnia 18 lutego 2010 roku, w sprawie I OSK 561/09). Termin 5-letni, chociaż zamieszczony w przepisie proceduralnym, ma charakter materialny, co oznacza, że jego upływ powoduje taki skutek, że decyzja ostateczna nie może być uchylona, choćby została wydana z naruszeniem prawa. Termin ten nie może być przywrócony, gdyż nie jest on terminem, do którego zachowania obowiązana jest strona, lecz jego adresatem jest organ, i jednocześnie bieg terminu z art. 146 § 1 k.p.a. nie może ulec przerwaniu, gdyż możliwości takiej ustawodawca nie przewidział. Prowadzenie postępowania po upływie okresu przedawnienia określonego w art. 146 § 1 k.p.a. narusza zasadę trwałości decyzji administracyjnej, której podstawową funkcją jest stabilizacja stosunków prawnych. Upływ okresu przedawnienia oznaczonego w przepisie art. 146 § 1 k.p.a. oznacza bezwzględny zakaz merytorycznego orzekania w sprawie. Datą rozpoczęcia biegu terminu określonego w art. 146 § 1 k.p.a. jest skuteczne doręczenie decyzji.

Z akt organu rentowego wynika, że ubezpieczona otrzymała w 2014 roku decyzję o przyznaniu prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego wydaną w dniu 27 lutego 2014r. Natomiast skargę o wznowienie ubezpieczona wniosła dnia 17 kwietnia 2019r. to jest po upływie 5 lat od dnia doręczenia decyzji.

Zatem, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w pkt 2 wyroku należało oddalić odwołanie w zakresie uchylenia decyzji z 27 lutego 2014.

Natomiast wniosek ubezpieczonej o przeliczenie emerytury zawarty w piśmie z dnia 17 kwietnia 2019r. o przeliczenie emerytury zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 20/16, czyli bez zastosowania niekonstytucyjnego art. 25 ust.1b ustawy emerytalnej nie został rozpoznany.

Zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W sprawie niniejszej ubezpieczona nie zgłosiła nowego wniosku na rozprawie, ale już w piśmie z dnia 17 kwietnia 2019r. ale i ten nie został przez organ rentowy rozpoznany. Dlatego w punkcie drugim wyroku przekazano do rozpoznania organowi rentowemu wniosek ubezpieczonej o prawo do emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej bez dokonania potrąceń sumy kwot pobranych emerytur.

Skoro ustało domniemanie konstytucyjności art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, to na wniosek ubezpieczonej zachodzi konieczność przywrócenia przez organ rentowy stanu zgodnego z Konstytucją. Przy rozpoznaniu wniosku

ubezpieczonej należy stosować wykładnię art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej zgodną z normami konstytucyjnymi. Oznacza to zaprzeczenie dopuszczalności pomniejszania podstawy obliczenia świadczenia emerytalnego o sumę kwot pobranych emerytur z obniżonego wieku.

(-) sędzia (del.) Anna Capik - Pater